

ДЗИГОРА Д.Г., ст.гр. ЕПР-11м
Наук. керів.: Мешков А.В., к.е.н., доц.
ДВНЗ "Донецький національний технічний університет",
м. Донецьк

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Рассмотрена экономическая сущность управления прибылью, внутренние и внешние факторы, влияющие на прибыль предприятия, проанализирован уровень эффективности деятельности субъектов хозяйствования в Донецкой области за 2008-2011 годы, разработаны рекомендации по усовершенствованию управления прибылью предприятий.

Актуальність. В умовах сучасного економічного розвитку країни роль прибутку в господарському процесі безперервно зростає. Прибуток виступає не тільки важливим джерелом розвитку господарської діяльності будь-якого підприємства, а й стимулом його діяльності. Прибуток забезпечує інтереси держави, власників, персоналу підприємства і є головною рушійною силою ринкової економіки, таким чином, великий важливості набуває необхідність вирішення проблем управління прибутком підприємства у сучасних умовах. Процес управління прибутком підприємства є одним з найголовніших процесів господарювання, тому досить багато вчених займаються дослідженнями в цій галузі. Серед них: М.П. Крицмен, С.М. Баранцева, Д.М. Орловський, О.Є. Шірягіна, Д. Гелбрейт, Ф. Найт, Дж. Робінсон, Е. Сайке, П. Самуэльсон, Р. Харрод, І.О. Бланк, Й. Шумпетер, А.М. Поддерегин, М.Д. Билык, С.М. Баранцева, Г.Г. Кирейцев, С.Дж. Браун і т.д. Результатом їхніх досліджень є велика кількість запропонованих класифікацій прибутку, механізмів впливу на нього, процедур і методик прогнозування його величини [1-4]. В той же час актуальним питанням залишається проблема вироблення додаткових рекомендацій по вирішенню проблем управління прибутком підприємства в сучасних умовах.

Мета дослідження. Полягає в подальшому розвитку науково-теоретичних основ та розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності управління прибутком суб'єктів господарювання.

Основний частина. В економічній літературі існують різні точки зору щодо економічної сутності прибутку. Загальноприйнятим вважається, що прибуток – це перетворена форма частини знову утвореної вартості. На наш погляд, прибуток – це виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, що представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними витратами. Отже, основною

метою будь-якого підприємства є забезпечення прибутковості його діяльності.

В сучасних умовах українського ринку необхідність розумного управління прибутком підприємства викликана збитковістю та неплатоспроможністю значної кількості українських суб'єктів господарювання. Крім того, негативно впливає на ефективність управління прибутком постійна зміна законодавчої бази в сфері оподаткування, зміна стандартів бухгалтерського обліку, а як результат і постійна зміна методів оцінки фінансового стану підприємства. Тому реальне відображення прибутковості підприємств ускладнюється також і недосконалими методичними підходами до його оцінки. Ці проблеми є актуальними для підприємств України незалежно від їх організаційно-правових форм та форм власності.

Для ефективного управління прибутком підприємства використовують багато факторів, що залежать і не залежать від діяльності підприємства (внутрішні і зовнішні фактори).

К внутрішнім факторам відносять:

- ✓ динаміку обсягів виробництва і реалізації продукції,
- ✓ розмір залишків нереалізованої продукції,
- ✓ рівень якості продукції,
- ✓ зміну в продуктивності праці.

Таблиця 1

Ефективність діяльності підприємств в Україні і Донецькій області

Рік	Україна				
	Загальний фінансовий результат, тис.грн.	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн.	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн.
2008	-37131,1	58,9	108853,4	41,1	-145984,5
2009	-41025,1	61,3	144460,1	38,7	-185485,2
2010	13906,1	57,3	155197,6	42,7	-141291,5
січень - вересень	55065,6	57,4	123905,3	42,6	-68839,7

ь 2011					
Рік	Донецька область				
	Загальний фінансовий результат, тис.грн.	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн.	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн.
2008	6838,5	64,3	20052,9	35,7	-13214,4
2009	-4676,5	60,4	11528,7	39,6	-16205,2
2010	4781,5	60,4	17356,6	39,6	-12575,1
січень – вересень ь 2011	6012,7	58,5	16314,7	41,5	-10302

Таблиця 2

Частка збиткових підприємств на рівні Донецької області, %

Місяць	2008	2009	2010	2011
1	32,9	45,9	48,4	42,7
2	31,2	46	47,8	43,1
3	34,3	46,6	49,2	44,7
4	31,9	45,4	47,4	43,4
5	30	45,5	45,8	41,2
6	30,1	46,4	45,2	40,7
7	28,9	45,9	43,5	40
8	28,4	45,6	43,1	39
9	29,3	46,5	46,5	38,4
10	30,4	46,2	41,7	-
11	32,5	45,2	42,1	-
12	34	38	37,7	-

К зовнішнім факторам відносять:

- ✓ специфіку кон'юнктури ринку,
- ✓ зміну рівня цін на необхідні матеріали та ресурси,
- ✓ розвиток законодавчої бази.

Нестабільне економічне становище в Україні істотно впливає на прибутковість підприємств. Тому, для того, щоб зрозуміти глобальність проблеми, треба розглянути і проаналізувати рівень ефективності діяльності підприємств в Україні і Донецькій області, а також динаміку частки збиткових підприємств на прикладі Донецького регіону за 2008 – 11 роки (таблиця 1-2) [5].

З вище наведених таблиць можна зазначити, що в період з 2008-09

роки в Україні спостерігається загальна збитковість підприємств, що свідчить про нераціональне формування і розподіл прибутку суб'єктами господарювання, але починаючи з 2010 року спостерігається позитивний результат діяльності підприємств, тобто чистий прибуток підприємств в Україні у 2010 році склав 13906,1 млн.грн, а у 2011 - 55065,6 млн.грн. У Донецькій області теж спостерігається достатньо нестабільна ситуація. На основі аналізу динаміки частки збиткових підприємств можна зробити висновок, що незважаючи на позитивні тенденції останнього півріччя від половини до третини Донецьких підприємств є збитковими.

Все вище зазначене характеризує недостатньо високий рівень ефективності формування і розподілу прибутку, як в Україні у цілому, так і в Донецькому регіоні зокрема. Таким чином, з метою даних проблем розроблено ряд рекомендацій щодо удосконалення управління прибутком, що є загальноприйнятим для підприємств будь-якого регіону в Україні.

По-перше: необхідно застосовувати планування прибутку шляхом використання податкового планування. Це дає можливість підприємствам не зменшувати податкові зобов'язання, а більш ефективно планувати фінансові потоки, ефективність інвестиційної діяльності, збільшити вплив підприємства в своєму сегменті ринку, створити максимально ефективну систему управління виробництвом, планування та аналізу, що, в свою чергу, впливатиме на максимальне збільшення реальних фінансових результатів і позицій підприємства на макроекономічному рівні.

По-друге: застосування контролінгу, як комплексного інструменту управління прибутком підприємства. Використання спеціальних методів та інструментів, які спрямовані на підтримку менеджменту підприємств і включає інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль і внутрішній консалтинг.

По-третє: поліпшити маркетингові дослідження підприємства. Це дасть можливість швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, що в перспективі позитивно позначиться на діяльності підприємства. Підприємству необхідно вивчати та аналізувати зміни ринкового механізму регулювання формування і використання прибутку підприємства, так як попит і пропозиція на товарному і фінансовому ринках формують рівень цін на продукцію, вартість залучення кредитів, прибутковість окремих цінних паперів, середню норму прибутковості капіталу, що безпосередньо впливає на прибутковість підприємства.

Висновки. Сьогоднішня соціально-економічна ситуація в економіці світу і в Україні має достатньо нестабільні характеристики, це необхідно враховувати при організації сучасної системи управління прибутком. В перспективі слід також приділити особливу увагу питанням формування собівартості підприємства, як важливого чинника, що впливає на рівень привабливості підприємства.

Бібліографічний список

1. Балабанов И.Т. Финансовый анализ и планирование хозяйствующего субъекта. – 2-е изд. доп. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 208 с.
2. Поддєрьогіна А.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / За ред. А.М. Поддєрьогіна. — К.: КНЕУ, 2005. — 627 с.
3. Беннет Р. Секреты эффективного управления Effective management.: Пер. с англ. – М.: ЛОРИ, 1999. – 216 с.
4. Бланк И.А. Управление прибылью. – Киев: НикаЦентр, Эльга, 1998. – 544 с.
5. www.ukrstat.gov.ua.